

Lars Løkke Rasmussen, Grundlovstale 2018

(Det talte ord gælder)

”Det er godt nok en trist dag. En skoddag!”.

”For fanden Pia. Hvorfor har du ingen uddannelse taget?”

”En gammel brugt medarbejder. Hvem kan bruge os?”

Sådan lyder tre citater fra 'Montricepigernes Kamp'. En dokumentarserie på DR1, som jeg faldt over for nylig.

Den fortæller historien om 120 ufaglærte kvinder, som arbejdede på Oticon-fabrikken i Thy. I årtier har de monteret, loddet og samlet høreapparater.

Men en dag i sommeren 2016 kommer topchefen uanmeldt forbi. Fabrikken skal lukke. Montricepigernes arbejde skal flyttes til Polen.

Nogle af dem har arbejdet på fabrikken, siden de gik ud af skolen. Nogle har kun gået i folkeskole til og med 8. klasse.

Pludselig forsvandt deres job fra den ene dag til den anden. De stod uden indkomst. Og havde pludselig udsigt til at miste det faste holdepunkt i hverdagen – fællesskabet – som man netop finder på en arbejdsplads.

Det faste holdepunkt smuldrede. Jobbet blev flyttet ud.

Montricepigerne mærkede på egen krop, hvordan tiderne skifter og skæbner påvirkes.

Jeg kan nok ikke til fulde sætte mig ind i de stovte jyske kvinders situation. Men jeg kan beundre den indstilling og reaktion, som dokumentaren skildrer. Selv da det var træls – sådan *rigtigt* træls – tog de 120 kvinder fra Thy kampen op.

Der er mange gode ting ved Danmark. Men sådan en indstilling er i mine øjne Danmark, når det er allerbedst.

Det særlige danske er, at vi har indrettet et samfund, så vi får nye muligheder. Og en kultur, hvor vi ønsker at gribe mulighederne. Selvom forandring kan være skræmmende. Men præcis derfor har vi kunnet håndtere dem – taget hele turen fra landbrugssamfund over industrisamfund til informations- og servicesamfund.

Historisk har vi været mestre i at gribe forandringens vinde. Og det gør vi endnu.

Vi gjorde det da finanskrisen ramte i 00'erne. Det var svært. Danskere i tusindvis fandt sig selv i samme situation, som *monricepigerne*.

Det tog lang tid før væksten og optimismen vendte tilbage. Men vi traf de tunge beslutninger, som gjorde os i stand til at gribe opsvinget, når de internationale konjunkturer skiftede. Efterlønsreform, dagpengereform, genopretningspakke. Det var ikke sjovt, men nødvendigt.

Derfor kan vi nyde de gode tider nu. Endelig! Før første gang i mands minde står Danmark nemlig midt i en solid højkonjunktur.

Der er nu flere danskere i job. Færre ledige. Styr på indvandringen. Positiv udvikling i hver eneste afkrog af landet.

Det er godt for den enkelte. Fordi flere nu oplever, at der er brug for dem. At de gør en forskel. Bidrager med det man hver især kan.

Og det er godt for fællesskabet. Fordi fællesskab også er en følelse af at være med, så vi undgår den splittelse, man ser andre steder i verden.

Vi har i dag styr på tingene på en helt anden måde, end for bare få år siden. Det går godt i Danmark. Det går *ret* godt i Danmark.

***

I dag er det Grundlovsdag. En festdag for folkestyret og grundloven. I år fylder den 169 år. Værd at fejre, og så alligevel...

For den grundlov, som Frederik den 7. underskrev den 5. juni 1849, var langt fra perfekt.

Kongen kunne stadig afskedige regeringen, hvis han havde lyst. Mindre end én ud af seks danskere måtte overhovedet stemme. Og det var kun rige, gamle mænd, der kunne blive valgt til Landstinget.

Men vi fejrer selvfølgelig vores grundlov alligevel.

Dels fordi den – trods alt - var ret fremsynet og demokratisk i sin samtid. Men mest fordi 1849-grundloven markerer startskuddet på en færd frem mod det Danmark, som vi kender i dag. Mod demokrati. Mod folkestyre. Mod frihedsrettigheder for alle befolkningsgrupper.

Men det tog tid. I år er det faktisk ”kun” 100 år siden, at kvinderne for første gang kunne stemme. Det var ved valget den 22. april 1918.

Der skulle så gå yderligere 93 år før vi fik Danmarks første kvindelige statsminister. 97 år før vi fik Folketingets første kvindelige formand. Og 100 år før Venstre fik vores første kvindelige gruppeformand. Vi er nået langt, men der er et pænt stykke vej endnu.

Men grundstenen blev lagt i 1849. Det er værd at fejre. Ligesom det er værd at fejre Danmark, og det, der gør os danske.

Hvor andre landes forfatninger indledes med storslåede strofer – om at alle mennesker er skabt lige og frie. Eller om menneskerettigheder og national suverænitet.

Så er de første sætninger i vores grundlov mere beskedne. Paragraf ét, som tørt konstaterer, at: *”Denne grundlov gælder for alle dele af Danmarks Rige”*.

Men hvad skulle der egentlig stå, hvis også vores grundlov havde en indledning, som definerede Danmark? Som satte ord på det folk vi er – eller gerne vil være?

For mig skulle tre ord indgå: *Frihed, frisind og fællesskab*.

Frihed for enhver. Til at leve sit liv. Tage ansvar for sig selv – og medansvar for andre.

Frisind. At man anerkender andres ret til frit at tænke, tro og tale og til frit at vælge sin livsform. Men frisind betyder ikke, at vi skal acceptere alle livsværdier og livsmønstre som lige gode. Frisind er ikke det samme som holdningsløshed.

Og **fællesskab.** Det bånd, som gør Danmark stærkt. Fordi de stærkeste fællesskaber netop er dem, hvor mennesker frivilligt er gået sammen. Som montricepigerne, der havde overskud til at hjælpe hinanden, selvom det så sort ud for dem alle.

***

Frihed, frisind og fællesskab.

Tre ord – som ikke nævnes meget i vores grundlov. Men som fylder i vores bevidsthed. Og har bragt Danmark langt.

De står i øvrigt også på første side i mit parti – Venstres – principprogram. Men jeg skal nok lade være med at tage patent på dem, for de deles heldigvis bredt – herhjemme.

Derfor kan man godt komme til at tage værdierne for givet. Men det vil være en fejl. Globalt set er vores værdier ikke så selvfølgelige, som vi opfatter dem.

Derfor skal vi ikke bare dyrke vores værdier, og fejre dem på en dag som i dag. Vi skal også værne om dem i hverdagen sammen med vores ligesindede.

Jeg bliver oprigtig bekymret, når vigtige og toneangivende lande tager skridt i den modsatte retning – væk fra vores værdier.

Jeg har i øjeblikket mere end svært ved at genkende det USA, som ellers altid har stået for mig, som den frie, demokratiske verdens leder.

USA har trukket sig fra vigtige aftaler om blandt andet kampen mod menneskeskabte klimaforandringer og har lige før weekenden indført skadelige handelsrestriktioner mod nære allierede, herunder os i Europa.

Samtidig fortsætter Rusland med ikke at spille efter reglerne. Og Kina øger sin politiske og økonomiske indflydelse globalt

Det udfordrer os. På en ny måde. Derfor skal vi rykke tættere sammen med dem, vi deler værdier med: Europa.

Jeg skal være den første til at indrømme, at EU har sine fejl og mangler. Og det er da heller ikke sådan, at EU-landene er enige om alting. Langt fra. Men i dag slås de europæiske lande med ord, ikke med våben. Og ofte ender det med, at vi faktisk løser problemer i fællesskab, som ingen lande kunne håndtere på egen hånd.

Sandheden er jo, at Danmark er for lille til at være sig selv nok. Men sammen med andre er vi omvendt stærke nok til at kunne gøre en forskel.

***

Vores værdier er ikke kun under pres udefra – de er også under pres indefra. Vores sammenhængskraft – kulturelt og socialt – udfordres bl.a. af, at antallet af danskere med ikke-vestlig baggrund er tidoblet på en generation.

Mange – de fleste – klarer sig godt. Har taget Danmark til sig. De er velkomne. Men det er et problem, når for mange udefrakommende ikke respekterer og deler vores grundlæggende værdier.

Jeg kan godt høre, at nogen stiller spørgsmålstegn ved, om de mange ting vi har gjort på udlændingeområdet, nu er forenelige med vores værdier om frihed og frisind.

Men for mig at se er vores udlændingepolitik netop et forsvar for det særligt danske. Et slag for friheden. Et forsvar mod formørkelse. En kamp for ligestilling. En nødvendighed for at bevare det stærke danske fællesskab.

Ja, der skal være frihed til at gifte sig med den man ønsker. Og derfor tager jeg gerne lovgivning i brug for at forhindre, at unge kvinder og mænd, bliver tvangsgiftet mod deres vilje.

Ja, der skal være frihed til at gå klædt som man vil, men hvis friheden misbruges til at undertrykke kvinder og holde dem i isolation, så er det jo ikke frihed og så griber vi ind. I Danmark skal vi kunne se hinandens ansigt, når vi mødes. Det er et spørgsmål om åbenhed og tillid mellem mennesker.

Ja, der skal være frihed til at elske den man vil – men så må man også respektere, når andre lever deres liv på en anden måde.

Ja, Danmark skal være åbent for fremmede, men så skal fremmede, som ønsker at leve deres liv her, også leve op til de rimelige krav vi stiller.

Og ja, der skal selvfølgelig være mulighed for at få hjælp, hvis man flygter fra nød og ødelæggelse. En ordentlighed. Så vi holder hjertet varmt.

Men det er jo ikke det samme som at flygtninge og migranter skal have frit valg af asyldestination. Det er slet ikke det samme som at menneskesmuglerne skal bestemme, hvem der kommer hertil Danmark. Vi skal huske også at holde hovedet koldt.

Da der for få år siden gik hul på Europa, var Danmark et af de første lande til at tage flygtningekrisen alvorligt. Både nationalt og internationalt.

Vi havde ikke kunnet håndtere asylpresset uden EU. Men på den anden side, så havde EU heller ikke taget sig sammen, hvis ikke Danmark og andre havde råbt vagt i gevær og turde sige, at antal betyder noget.

Vi har fået styr på tilstrømningen. Aktuelt har vi det laveste antal asylansøgere i ni år, og vi møder de nye iblandt os med en forventning om, at de bidrager. Det gør stadig flere, og det er godt.

Men selvom vi aktuelt *har* fået styr på tilstrømningen, så er det stadig tydeligere for mig, at vores asylsystem grundlæggende er uegnet til at håndtere en verden, hvor afstandene – i hvert fald billedligt talt – bliver mindre og mindre.

Hvor en ung mand i Afrika eller Mellemøsten på sin telefon kan læse om forskellene i asylregler og levevilkår i en række vesteuropæiske lande.

Hvor menneskesmuglere kan faldbyde deres kyniske tjenester og sende mennesker på farefulde og usikre rejser på vej mod det forjættede land i Europa.

Hvor tilstrømningen af spontane asylansøgere har været så høj, at Danmark har været nødsaget til at sætte modtagelsen af kvoteflygtninge fra FN-systemet på standby.

Jeg vil meget hellere have et system, hvor vi hjælper dem, der havde mest behov. Hvor vi selv bestemmer, hvem vi inviterede indenfor, og samtidig langt mere effektivt kan holde resten ude.

Derfor ønsker regeringen et nyt asylsystem. Som fjerner grundlaget for menneskesmuglere og samtidig letter presset på Europas ydre grænser.

Vi skal væk fra det nuværende system, der giver fortrin til mest ressourcestærke asylansøgere, som har penge og kræfter, og som understøtter menneskesmuglernes kyniske forretningsmodel.

Men et nyt asylsystem kommer ikke i morgen. Og Danmark kan ikke gennemføre det alene. For vi kan jo ikke uden videre etablere en flygtningelejr eller et modtagecenter i et andet land uden dette lands samtykke.

Til gengæld kan vi noget andet. Søge konkrete resultater gennem seriøst arbejde.

Igennem en periode har regeringen nemlig været i aktiv dialog med en mindre gruppe af ligesindede europæiske lande om, hvordan vi kommer konkret i gang med at gøre et nyt system til virkelighed.

Et system, som kan være et stort første skridt i den rigtige retning.

Jeg har de seneste uger også selv drøftet det med europæiske kolleger med interesser som vores. Vi taler helt konkret om projekter, der kan løbe et nyt europæisk asylsystem i gang.

Hvor omdrejningspunktet kunne være fælles modtage- eller udsendelsescentre. I Europa. Men for at sige det ærligt: I et land som ikke er på migranternes eller menneskesmuglernes liste over foretrukne destinationer.

Jeg mener jo ikke, at afviste asylansøgere, som venter på at blive sendt hjem, skal opholde sig i Danmark. Det vil i sig selv have en stærk forebyggende effekt, hvis asylansøgere ved, at ophold i Danmark ophører, så snart man får afslag på asyl.

Der er ingen letkøbte løsninger i en kompliceret virkelighed. Og der er mange praktiske, økonomiske, juridiske og politiske problemstillinger, som vi er nødt til at have styr på. Men vi er i fuld gang.

Og jeg er optimistisk. Baseret på mine drøftelser med andre europæiske ledere – og på den dialog, som er i gang på embedsmandsniveau – så er det min forventning, at vi i løbet af i år vil kunne tage de første skridt.

I første omgang et pilotprojekt, som forhåbentlig kan bane vej for et nyt europæisk asylsystem, hvor vi har større kontrol med tingene end i dag.

Hvis vi skal bevare de danske værdier, så kræver det, at danskerne oplever, at vi kæmper for dem. For danskerne og vores værdier.

Fordi det er selve fundamentet for det fællesskab, som vi indgår i. Uden stærke fælles værdier risikerer vi at miste opbakningen til at Danmark skal være et åbent samfund. Uden dem mister vi troen på hinanden, på fællesskabet og på fremtiden.

Præcis derfor er det vigtigt at turde insistere på det særligt danske. Og det er også dét vi fejrer i dag på Grundlovsdag.

***

Nu startede jeg jo min tale med at nævne de 120 ufaglærte kvinder i Thy.

Jeg kunne ikke lade være med at tænke på, hvordan de havde det. Mon ikke de – den sommerdag i 2016, hvor chefen kom forbi – følte, at de havde tabt noget dyrebart? Noget af deres frihed? Deres fællesskab?

Derfor blev jeg også enormt glad, da jeg for kort tid siden kunne læse i Fagbladet 3F, at de fleste faktisk er kommet godt videre.

Nogle arbejder stadig i Thy. Mange har benyttet sig af muligheden for opkvalificering. Nogle er i uddannelse. Og mange har heldigvis fundet nye jobs hos andre virksomheder i bl.a. Holstebro, Fjerritslev, Skive og på Mors.

Montricepigerne beviser i handling, at det er muligt at tage skeen i den anden hånd. At man må se realiteterne i øjnene, men at man godt kan omstille sig til en ny virkelighed.

Så lad mig slutte talen hvor jeg startede, nemlig med et citat fra én af montricepigerne, tillidskvinden Karin, som på hendes sidste arbejdsdag sagde:

”Os Oticon-folk vi er gjort af et særligt stof”

Og det tror jeg i virkeligheden er et citat, som ikke kun gælder montricepigerne fra Thy, men alle os danskere. Vi er gjort af et særligt stof.

Fordi vi på én og samme tid godt ved, at vi hver især skal bidrage og yde vores. Men fordi vi samtidig er trygge ved, at vi indgår i et stærkt fællesskab, hvor andre altid står klar til at gribe dem, som har brug for det.

Lige netop det karaktertræk – den værdi – gør Danmark stærkt. Det har gjort os til et af de mest dynamiske, velhavende og lykkelige samfund i verden.

Lad os huske at fejre lige netop det her på grundlovsdag. Og lad os gøre brug af den værdi og det karaktertræk, når vi møder morgendagens store udfordringer.

Tak for ordet. Og rigtig god grundlovsdag!